

7.4.2010

kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Ympäristöministeriölle

Lausuntopyyntö jätelakiehdotuksesta 9.3.2010 Dnro YM036:00/2007

Pirkanmaan Jätehuolto Oy on 18 kunnan omistama yhtiö, jonka toimialueella asuu yli 400 000 asukasta. Yhtiö on toiminut vuodesta 1994 alkaen ja hoitanut jätelain kunnille antamat velvollisuudet viranomaistehtäviä lukuun ottamatta. Jätteenkuljetus hoidetaan ns. kunnan järjestämänä, jonka kuljetukset yhtiö kilpailuttaa viisivuotisin urakkasopimuksin, joista kaksi viimeistä on optiovuosia. Jätteenkäsittelyn yhtiö hoitaa osin omalla työllä ja osin yhteistyökumppaneiden kanssa yhdessä. Ongelmajätteet toimitetaan pääosin Ekokem Oy:n laitokseen, kerätty paperi ja metallit yhteistyökumppaneille teollisuuteen, biojätteet omaan kompostointilaitokseen ja loput jätteet kaatopaikoille. Yhtiö on myös valmistanut kierrätyspolttoainetta yhdyskunta- ja erilliskerätystä energijätteestä vuodesta 1997 alkaen. Kierrätyspolttoaine on toimitettu voimalaitoksille, joilla on lupa sen energiahyötykäyttöön. Kaatopaikoille nyt sijoitettavan jätteen saamiseksi energiahyötykäyttöön on käynnistetty uusi hanke Tampereen Sähkölaitoksen kanssa. Hanke-yvä käynnistyy tämän kevään aikana ja voimalaitos voisi käynnistyä 2014 – 2015. Voimalaitos tuottaisi lämpöä kaukolämmöksi Tampereelle ja lisäksi sähköä. Näin kaatopaikalle ei enää sijoitettaisi yhtään biohajoavaa jätettä ja loppusijoitettavan jätteen määrä voisi jäädä yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä alle 5 %:n tasolle.

Jätelain uudistusta on valmisteltu pitkään. Työtä on suunnannut EU:n jätepuitedirektiivi, joka uudistuksella tuodaan kotimaiseen lainsäädäntöön. Olemme seuranneet valmistelutyön etenemistä varsin tiiviisti, koska allekirjoittanut on ollut Jätelaitosyhdistyksen varajäsen valmistelutyöryhmässä. Jätelainsäädäntö on monimutkainen kokonaisuus ja keskityimme lausunnossamme vain eräisiin keskeisiin lainkohtiin.

Jätteen määritelmä samoin kuin muut määritelmät selkiinnyttävät osaltaan jätehuoltojärjestelmiä. Jätehierarkia on määritelty lain 5 §:ssä. Siinä on annettu myös perusteluja poiketa hierarkisesta järjestelmästä. Tämä on tärkeää sisällyttää lakiin, koska olosuhteet monissa pienissä kunnissa ovat hyvin erilaiset kuin EU - direktiivin valta-alueella, Keski-Euroopassa. Eri tahojen vastuuta ja velvollisuuksia on myös selkiinnytty lakiehdotuksen luvussa 2. Luvussa 5 on selvennetty kunnan roolia yhdyskuntajätehuollossa.

Pirkanmaan Jätehuolto Oy yhtyy Markku Salon, Jätelaitosyhdistys ry, eriävässä mielipiteessä esitettyihin asioihin työryhmän ehdotuksesta jätelain kokonaisuudistukseksi.

Erikseen kysytyssä jätelakiehdotuksen 24 §:n kahdesta vaihtoehdosta on ehdottomasti valittava vaihtoehto 1.

Suomelle on tulossa ilmastopäästöjen vähentämistavoitteiden kautta lisäkustannuksia asumiseen, teollisuudelle ja moniin arkipäiväisiin toimintoihimme liittyen. Jätehuoltojärjestelmä pitää valita niin, että hiilidioksidipäästöjä ei lisätä, eikä asumisen kustannuksia lisätä tarpeettomasti. Suomi on sitoutunut päästöjen vähentämiseen, joten jäte-

7.4.2010

huollon kuljetuksissa ei voida lainsäädännön avulla sallia järjestelmää, jolla päästöjä lisätään. Näin kyseeseen voi tulla vain kunnan järjestämä jätteenkuljetus.

Vaihtoehdossa 2, Markku Salon perustelujen lisäksi, kunta joutuisi pitämään erillistä rekisteriä, jonka pohjalta laskutetaan "Ekomaksu" tai vastaava, jolla katetaan kotitalouden ongelmajätehuolto ja erilliset hyötykeräyskustannukset, joiden materiaalitulot eivät kata kustannuksia, sekä neuvonnan ja tiedotuksen kunnille aiheuttamat kustannukset.

Vaihtoehdon 1 mukainen järjestelmä on ollut käytössä yhtiön koko toiminnan ajan ja Tampereella ja Nokialla jo paljon ennen sitä. Pirkanmaalla saatujen yli 15 vuoden kokemusten mukaan kunnan järjestämässä kuljetuksessa kilpailu on toiminut hyvin, hinnat ovat pysyneet kohtuullisina ja palvelu hyvällä tasolla.

Pirkanmaan Kiinteistöyhdistyksen toimesta tehtiin jätehuollon toimivuudesta kysely isännöitsijöille viime vuonna. Tuloksista ilmeni, että isännöitsijät ovat tyytyväisiä palvelutasoon ja siihen, että kilpailu toimii ja kilpailutus hoidetaan keskitetysti. Kuten työryhmän taustaselvitykseksi tehty Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen raporttikin osoittaa, jätekuljetukset ovat keskitetyssä kilpailutuksessa 40 % alhaisemmat kuin sopimusperusteisessa kuljetuksessa. Tämä on todettu käytännössä myös Ylöjärvellä ja Virroilla, joissa järjestelmää on muutettu 2000 - luvulla.

Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n alueella jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat selvästi kuntien keskiarvon alapuolella ja Tampereen seudulla aivan valtakunnan halvimpien joukossa. Tästä huolimatta kaikki kustannukset sisältyvät jäteastioiden tyhjennyshintaan. Yhtiön taajamissa on esimerkiksi 244 hyötyjätepistettä ja Repe&Romu ajoneuvokasikko kerää kaksi kertaa vuodessa kotitalouden ongelmajätteitä ja metallia kaikissa osakaskunnissa, mutta asukkaille ei tule näistä ylimääräisiä "Ekomaksu" - kustannuksia.

Markku Salo mainitseekin omistajakunnistamme Ylöjärven, jossa vuonna 2002 siirryttiin kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen ja keskitetyllä logistiikalla saavutettiin välittömästi lähes 30 %:n säästö ajokilometreissä ja sitä kautta suoraan sama vähennys ilmastopäästöissä sekä asukkaiden jätehuoltokustannuksissa. Vastaava ajokilometrien vähenemä saatiin Tampereen kaupunkialueella, kun kiinteistöiltä kerätty keräyskartonki jaettiin urakka-alueisiin entisen kolmen eri urakoitsijan ristiin keräilyn sijasta.

Esimerkkinä voi vielä ottaa Virrat, jonka tullessa yhtiön osakkaaksi siellä siirryttiin kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Kaupungissa oli aikaisemmin sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä, jota hoiti vain yksi jäteyhtiö, joka hoiti kaikki kuljetukset, keräsi paperia ja hoiti muitakin liitännäistoimintoja. Vuoden 2006 lopulla kuljetukset kilpailutettiin ja sama yritys voitti tarjouskilpailun ja hinnat alenivat merkittävästi, vaikka paikallinen kaatopaikka suljettiin ja jätteet jouduttiin ajamaan 100 kilometriä kauemmaksi Tampereelle. Kiinteistöt saivat myös lainmukaisen maksuttoman paperinkeräyksen, kun niiden piti aiemmin maksaa siitäkin. Myöhemmin ko. suuri kansallinen yritys lopetti urakan kesken, ilman perusteltua syytä. Kun kilpailutus järjestettiin uudestaan, saatiin paikkakunnan oma yritys jatkamaan urakkaa. Näin saatiin luotua paikallista yritystoimintaa ja samalla pidettyä kiinteistöjen jätehuoltokustannukset kurissa. Jätehuolto toimi keskeytyksettä, julkisena palveluna, josta julkinen taho kantoi vastuun.

Virtain esimerkki osoittaa hyvin, että kuntalaisten jätehuollon järjestämisessä tarvitaan aina julkinen vastuutaho. Lisäksi voidaan todeta, että kilpailu toimii, kustannukset ovat

7.4.2010

hallittavissa ja hiilidioksidipäästöt voidaan minimoida ainoastaan lakiehdotuksen 24 §:n vaihtoehtoon 1 pohjalta.

Tuottajavastuupykäliä on myös uudistettu. Pakkausten osalta siirryttäisiin täyteen tuottajavastuuseen. Tämä varmaan selkiinnyttää pakkausten jätehuoltoa. Pakkauksia ke-
rätään tällä hetkellä varsin laajasti myös kiinteistökohtaisesti ja näin saadaan asukkail-
le hyvä palvelutaso. Tuottajavastuupykäliin tuleekin saada tarkentava määräys siitä,
että nykyistä palvelutasoa ei saa milään osin heikentää nykyisestä.

Pirkanmaan Jätehuolto Oy

Pentti Rantala
toimitusjohtaja